

Comitetul dela Cluj

ABONAMENT ANUAL:

Lei 200—
Lei 100—
Lei 500—

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria No. 36.
Telefon 7-60.

In streinătate dublu.

Comitetul dela Cluj

Periscop economic

A fost ceva firesc. Toate forțele partidului s'au polarizat în jurul președintelui urmând imboldul sufletului și desfășurarea logică, a evenimentelor. Nu mai poate fi astăzi vorba de preferințe personale, de amenințări și presiuni exterioare, ci de necesități inexorabile care impun anumite conduite unui partid politic, de mase. D. Iuliu Maniu se menține dârz și aspru în centrul preocupărilor politice, iar Bădăcinii au devenit Mecca politicii românești. De înțeleg că un partid politic nu este o șantă, o ramă de scânduri pe care o poți desface și reconstrui după capriciul întâmplărilor, ci o înălțare de forțe al cărui principiu vital este solidaritatea. Un sfom de stat, de talia dlui Iuliu Maniu, care cunoaște prea bine valoarea morală a omului în genere, și mai ales în omului politic de aici și de aiurea, trebuie să stăpânească prompt și exact informația privitoare la sursa inepuizabilă a calomniilor îndreptate violent împotriva partidului său, care-și eu-

noaște prea bine adversarii, nu se poate lăsa pradă ușoară impresiilor fugare, renunțând la principiul care închiagă partidul său: solidaritatea. Dincolo de forța reală a partidului, preocupările comitetului dela Cluj s'au fixat și asupra problemelor actualității politice și economice, probleme a căror soluționare, credem noi, nu mai constituie astăzi un monopol, rezervând fiecare partid politic, surprizele sale pe seama obștel.

Noi credem în virtuțile createoare ale partidului politic și considerăm partidul nostru în forma și cu elementele lui actuale, ca expresie concretă a ideii de partid. Că vor fi sfinți ai moralei clericale nu ne îndolm. În ceea ce ne privește noi le spunem: să fie sănătoși, pentru că noi trăim în lumea aceasta. Tălcul consfătuirii dela Cluj se rezumă cum am spus în cuvântul înviorător: solidaritate. Iar pe noi ne bucură și îndeamnă la acțiuni salbatice și rodnice în același timp un singur fapt impresionant: IULIU MANIU ESTE TARE. Atât.

Toader Săpăntanul

Despre libertatea presei

— Scurt protest pentru uzul cetățenilor urbani. —

Nu știu de ce, dar de câteori vorbesc despre libertate simt nevoie de a lua o atitudine protestatară, de a mă război cu înfrinderea reală sau chiar cu orinduirea imaginare. Probabil, că libertatea este o lege a spiritului nostru, așa îmi vine a crede, căci n'ar avea altfel nici un senz în toată truda noastră de descătușare din lanțurile cu care ne ferecă neîntrerupt învecinii îndepărtăți sau frații noștri, începând cu scabroasa și îndobitocita protipendadă, spirituală și politică a țării, până la faptul meschiu al trecătorului care-ți fartează gândul în clipa înfăptuirii lui ciudate. Să presupunem, pentru nevoia demonstrației că omul, acest mic dobitoc deare spirit și că legea spiritului său ar fi libertatea. Pe care om îl izbește mai crunt la limitarea libertății? Pe omul orașului modern, căci numai el cunoaște libertatea spiritului. Țăranul nu cunoaște acest soi de libertate, sufletul lui fiind construit din câteva elementare certitudini, topite în unitatea superioară a lui D-zeu.

Țăranul cunoaște numai libertatea mișcării fizice și-a bucuriilor primare sădite în el de natură, spiritul lui fiind parcă legat cu lanțuri grele ca de plumb, robit de câteva năluci împurpurate de mîntea lui mereu odihnită. Când am auzit că guvernul Majestății Sale Regelui a confiscat ziarul „Vestul” și toată presa minoritară care a reprodus un discurs inofensiv al D-lui Sever Bocu, nu m'am gândit deloc la țărani, și nici la stîrbirea vreunui drept al lor. Pentru țărani libertatea presei n'are nici o însemnătate. Evident este datorită noastră să-i facem a înțelege acest

lucru. M'am gândit însă la noi orașeni și la lașitatea noastră, la tolerarea fără margini a sătrăpiilor de tot soiul, m'am gândit la dinamitarea (este vorba de dinamita reală) autorității samavolnice, la apărarea redacțiilor invadate de imbecilitatea polițienească cu pistolul, la suprimarea bruscă a ministrului sau subalternului său care încearcă să dea înapoi minutarul progresului cu 200 de ani, și așa, încet, încet sub presiunea spiritului răzvrătit, a marelui spirit urban care trăiește în mine, am trăit pasionat o clipă sfărâmarea în pudră a întregii orinduirii sociale și statale. Așa ne gândim noi gazetarii neindependenți, salahori ai gândului colectiv, atunci când autoritatea ne sculpă în față în semn de dispreț. Și poate nimeni nu crede în rostul răzbnării violente, al suprimării autorității samavolnice, ca noi gazetarii.

S'au confiscat ziarele minoritare din Timișoara care au reprodus un discurs inofensiv al D-lui Sever Bocu și confratele nostru „Vestul”. Acesta-i faptul lapidar prezentat. Să vorbim sincer, ni este scârbă, pentru că s'a pus piedici spiritului inofensiv și mai ales pentru că verificăm dureros neputința citadimului obosit, incapabil de mici violente reconfortante. Ne-a părut rău că proprietarii de gazete din București nu s'au sesizat. Asta o spunem ca gazetari, căci oamenii politici au prilej să se bucură de tăcerea presei bucureștene, căreia va trebui ca mâine să-i pună zăbala în gură și pentru acest lucru le trebuie să întărească tradiția. De altfel proprietarii de gazete le dorim tot

RUSIA

Aprecierile ce se fac în legătură cu expansiunea economică a Sovietelor sunt cât se poate de confuze. Bagatelizarea de altădată este înlocuită astăzi de o dăunătoare exagerare. Ministerul economiei naționale americane constată că valoarea exportului Rusiei, sub domnia Tarului Nicolae, a atins în 1913 cifra de 700 milioane dolari, iar, sub dictatura lui Stalin, în 1930 abia 500 milioane dolari. Participarea Rusiei la comerțul mondial, exprimată în procente, era în 1911—1913 (medie anuală) 4.1%, iar în 1929 abia 1.4%. Inversarea cifrelor este o ciudată coincidență și nicidecum o eroare de tipar. Prin aceasta se spulberă legenda cotropitoare concurențe rusești și vom înțelege că Sovietele dau lupta pentru recucerirea pozițiilor de odinioară, deținute de Rusia țaristă. Lucrurile reduse la adevărata lor proporție apar cu totul în altă culoare. Deci se recomandă mult calm în judecarea stărilor sovietice.

Pasivitatea comerțului exterior ne furnizează încă un indiciu că planul pe cinci ani a ajuns în sincopă. Într-adevăr circulația atinsese în primul semestru al anului curent 883.5 milioane ruble, față de 1019 mil. ruble în epoca corespunzătoare a anului trecut. Exportul s'a cifrat la 366 mil. (464 în anul trecut) iar importul la 517 (556) mil. ruble. Rezultă un pasiv de 151 mil. ruble față de 91 mil. ruble anul trecut. Trebuie să remarcăm considerabilul regres al exportului (98 mil. ruble), ceea ce însemnează că materiile prime și alte articole de export se întrebuintează mai mult în țară. N'ați observat absența grăului rusesc de pe piețele mondiale?

Așa se explică și eforturile Sovietelor pentru procurarea de credite pe termene lungi, ele ne mai putând acoperi prin devizele realizate la export, necesitățile importului. Impasul planului cincinal a luat prin criza germaniei și Angliei, cele mai mari creditoare ale Rusiei, proporții extraordinare, și cum mergem spre o nouă eră de crâncenă restricțiune și scumpire a creditelor, Bolșevicia n'are nici o șansă să contracteze vre-un împrumut extern. Nici America nu se va îndura să salveze bietul plan pe cinci ani. De altfel și până în prezent statele exportatoare acordau numai credite de măruri.

concurșul poliției, pentru prosperitatea lor materială, dar repet, nouă celor liberi, ni este scârbă de confiscarea confratelui „Vestul” și-a presei minoritare timișorene. Nu de altceva dar nu conținea nimic alarmant și revoluționar.

Di Sever Bocu fiind un cetățean pașnic, fără metehne de insurgent.

Observator.

Repartizarea importului pe articole și țări ne dă imaginea aproximativă a ceea ce poate și nu poate economia și industria sovietică.

Rusia bolșevică a importat în primul semestru al anului în curs: Fier în valoare de 56.7 mil. ruble; alte metale 24.4 mil. ruble; tractoare și piesele lor 78.1 mil. ruble; automobile și biciclete 12.9 mil. ruble; articole electrotehnice și mecanice 23 mil. ruble; bumbacuri și textile 36.3 mil. ruble; produse chimice 14.3 mil. ruble; alimente și articole de consumație (ceai, fructe uscate) 29.8 mil.

Iată ordinea țărilor după importanța circulației realizate: Germania 236 mil. ruble; Statele-Unite 153 mil. ruble; Anglia 125 mil. ruble; apoi următoarele: China, Persia, Italia Letonia, Mongolia, Polonia, Franța, Cehoslovacia, Japonia, Norvegia, Afganistan etc.

Franța cumpără anual produse rusești în valoare de 4 mil. dolari și exportează în Rusia mărfuri franceze în aceeași valoare.

Taxa de scont pe piața Parisului a polițelor emise de Soviete este 50%. (Beneficiarii sunt emigranții ruși). Asta egalează cu zdruncinarea totală a creditului.

Înainte de războiu consumul anual de ghete era în Rusia 10 milioane perechi (din care 2—3 milioane de proveniență străină), revenind 1 pereche pe 10 persoane. În 1930 s'au vândut 68 mil. perechi (1 pereche pe 2 jum. persoane) ceea ce ar însemna că exigențele populației sunt mai mari sau calitatea ghetelor este infinit mai proastă.

Dușmanul cel mai mare al planului pe cinci ani este insuficiența rețelei de căi ferate. Am spus-o în nenumărate rânduri. Rusiei sovietice îi place să se compare totdeauna cu America și să imite acest continent în toate domeniile cifrelor mari. Comparația este dezastruoasă pentru Rusia. De ex.:

U. S. A. dispune de 400.000 km. cale ferată sau 5.7 km. per 100 km.².

Rusia posedă 80.000 km., sau 0.4 km.².

AMERICA

O cablogramă a Soc. Steel Cleveland din Ohio ne spune că gradul de ocupație al industriei metalurgice a scăzut la 32% a capacității de producție. Industria fierului în America n'a fost avizată la export și nici nu forțează desfacerea în alte țări. Exportul de produse metalurgice reprezintă numai câteva procente din producția totală a Americii până când Germania exportează 1/3, Franța 1/2 și Belgia 3/4 a producției lor metalurgice.

De ce construiesc americanii zgârie-norii? Foarte simplu: pentru că 1 metru pătrat de teren costă în orașele

(Continuare în pag. 2-a.)

Autonomism, regionalism, centralism

Voiu da mai jos conversația ce a avut loc între un „regățean“ și un „ardelean“ pe tema atât de discutată în ultima vreme a regionalismului și centralismului.

Persoanele: Ionescu și Comșa.

Ionescu: Crezi că proiectul lui Boilă a izvorit din starea de spirit a ardelenilor? Crezi că întreaga populație a Ardealului este pătrunsă de aceste tendințe separatiste, deodată așa peste noapte manifestă această avalanșă de resentimente și fobii după ce în întreaga istorie a neamului nu putem recunoaște altceva, decât cea mai caldă și mai arzătoare dorință de unire?

Comșa: Aș putea să-ți răspund tot prin o întrebare: Crezi că autonomismul sau regionalismul lui Boilă, și Sever Bocu sunt cazuri izolate și tendințe izvorâte din motive personale așa cum insinuiază presa inspirată de guvern? Crezi că programele de adâncă descentralizare nu au nici o rădăcină adâncă în conștiința masselor ardelenesti că nu este o reacțiune a însăși vitalității Ardealului împotriva invaziei regățenilor, cari sub explicația ideală a apostolatului au năvălit asupra noastră dela 1918 încoace dornici să ne îmbrățișeze au acea efuziune sufletească care ne-a pătruns inimile în cursul întreg al istoriei.

Crezi că frații ne-au îmbrățișat cu atâta efuziune caldă încât și după 13 ani dela unire ne țin strânși la pieptul lor până la sufocare?

Un lucru e cert, iubirea aceasta prea mare ne sufocă, îmbrățișarea îndelungată ne împiedică respirația și motivele ideale, de apostolat nu mai prind.

Chestia se pune pe alt plan: acela al luptei pentru existență; argumentele necesită o interpretare biologică. Până acum elementele regățene au dovedit că sunt inzeștrați cu un capital biologic mai mare, spiritul de inițiativă mai dezvoltat. Chiar dacă această expansiune biologică o susțineți pe motive ideale (apostolat, lumină — „soarele răsare dela București“ — unificare sufletească etc.), totuși nu vi se pare că reacțiunea, care se naște nu este tot atât de biologică și invinuirile cari li se aduc (primejduirea unificării sufletești, trădare, servirea interesele Budapestei) sunt acuze ideale, povești?

În sfârșit lupta se duce surd, tumultuos în suteran susținută la suprafață de un sistem de argumentare ideală învelită în culorile frumoase ale curcuboului.

I.: Dacă-i vorba să transpunem discuția pe plan biologic, atunci, dă-mi voie ca printr'un exemplu plastic să-ți illustrez importanța centralismului și să-ți dovedesc că societatea omenească evoluează spre un centralism tot mai centrifugal și tot mai larg spre a înlesni o diviziune tot mai largă a muncii și paradoxal o colaborare mai strânsă a tuturor membrilor societății.

Periscop economic

(Continuare din pag. 1-a)

Americane principale, (centre financiare sau burse) 1.600.000 Lei!!!

Cheltuielile pentru înzestrarea marinei americane, la ordinul lui Hoover, au fost reduse dela 401 mil. dolari la 360 mil. Va să zică bugetul actual de 61,2 miliarde lei înseamnă o economie de 6,8 miliarde lei, față de anul precedent. Ce bine ar fi să ne împrumunte America bugetul marinei!

GERMANIA

„Konjunkturforschungsinstitut“ din Berlin a stabilit că în intervalul 1924—1928 Germania a investit 27 miliarde mărci iar valoarea mărfurilor aflate în depozite a crescut cu 12,5 miliarde mărci.

Situația din 23 Sept. a. e. a Reichsbankului ne arată că acoperirea în aur și devize este de 40,1 la sută.

ANGLIA

Lira sterlină a suferit un *disagio* de 30%.

Criza lirei a produs pe toate piețele o derută nemaipomenită, cauzând pierderi enorme, ce nu se pot încă evalua, și periclitând stabilizarea multor monede. Toți detentorii de lire sterline au reacționat într'un fel sau altul, suspendând temporar etalonul aur, urcând taxa scontului, importând noi cantități de aur din America și alte țări producătoare de aur, restrângând creditele etc. etc. Profesorul Cassel face un apel energetic pentru încetarea politicii de acaparare a stocurilor de aur, care nu poate dura la infinit, și în cele din urmă va procura reacțiunea tuturor țărilor lipsite de acest metal.

Pentru a ieși din impasul financiar extraordinar, Anglia a hotărât modificarea legii din 1925, a etalonului aur, suspendând convertirea obligatorie a bancnotelor. Prin această măsură temerară s'a dat o nouă lovitură teribilă economiei mondiale. Norvegia, Suedia, Danemarca, Olanda, Belgia au imitat exemplul. Cele mai amenințate țări sunt Franța, Belgia și Olanda. Lira era baza comerțului internațional și aceste țări dispunea de considerabile cantități de lire sterline. Numai Franța posedă lire sterline în valoare de circa 10 miliarde franci francezi. Un disagio de 5% mai poate fi suportat de Banca Franței, ale cărei mijloace se ridică la 450 miliarde franci francezi (fără rezervele ascunse). 10% disagio

al lirei sterline însă va trebui să fie deja acoperit prin ajutorul bugetului.

Ori, deprecierea lirei a atins 30%! Țările posesoare de lire fac eforturi uriașe pentru susținerea cursului ei și pentru apăsarea etalonului aur. Mulțumirea Angliei pentru ajutorul dat de Franța este caracteristic rasei britanice. Semn al vremurilor de astăzi este că în toate cazurile creditorii trebuie să se îngrijească debitorii să nu succumbă.

Datoria publică a Marelui Britanii la sfârșitul anului 1929 era:

Datoria internă	6.510,8 mil. Lire
„ externă	1.184,7 „
„ comunelor	1.121,3 „
Total: 8.816,8 mil. Lire	

Pe cap de locuitor revin 220,2 lire sterline.

Serviciu de dobânzi al Angliei reclamă 360 mil. iar **sarcinile sociale** 410 mil. lire **Datoria Franței** la aceeași dată era 3.474 mil. lire, sau 86,85 lire pe cap de locuitor: a Americii 3.644,1 mil. lire, sau 30,38 lire pe cap de locuitor. Sarcinile fiscale în Anglia sunt strivitoare, nu mai pot fi sporite și de aceea a recurs Anglia la comodul mijloc de „ușurare“ și evadare de presiunea creditorilor.

Valoarea plasamentelor în străinătate Angliei se cifrează la circa 5 miliarde lire sterline. Se pune întrebarea: Bancrută sau inflațiune dirijată cu scopuri precise?

I. MARTALOGU

Rezervele mondiale de aur în milioane mărci germane.

TĂRI	Stărsitul 1928	Stărsitul Mai 1931	Mijlocul Sept 1931
Statele Unite	17.386,6	20.142,0	20.956,4
Franța	5.260,2	9.150,1	9.634,1
Olanda	733,3	759,3	1.121,6
Elveția	431,7	520,7	984,2
Belgia	527,3	845,3	948,0
Total: 24.338,1	31.417,4	33.644,3	
Anglia	3.148,1	3.107,2	2.770,2
Celelalte țări	19.929,6	16.788,3	15.473,1
Total: 47.415,8	51.313,0	51.887,6	

(După raportul lui „Institut für Konjunkturforschung“, Berlin).

Adevărul e, că goana după aur a luat proporții sălbatice și nebunia aurului e mai mare ca oricând. De ce nu întreprindem noi oare producția noastră de aur? Am putea salva economia națională cu ușurință. Mine avem, brațe de muncă avem, mijloace de exploatare avem. Atunci de ce mai întârziem?!

Această colaborare s'ar putea imagina în sensul unei asociații de celule la început sunt puțin diferențiate, au o existență absolut independentă, fiecare celulă își îndeplinea singură funcțiile de asimilare, de apărare, de eliminare, de perpetuare etc. Acest conglomerat de celule nu era încă o societate de celule. Târziu, după ce aceste celule se vor diferenția, după ce se vor organiza după principiul elementar al diviziunii muncii: când cele dela periferie vor îndeplini funcția de apărare împotriva dușmanilor externi, a frigului și căldurii, altele la interior împlinind funcția de asimilare, de eliminare, de perpetuare — atunci putem vorbi abia de o societate de celule (ex. „globul volvox“). Când deci celulele se vor diferenția tot mai mult, existența lor va fi tot mai strâns legată de aceea a societății de celule (pentru că nu se mai poate imagina existența independentă a unei celule de apărare sau a uneia de asimilare), atunci asociația de celule va fi tot mai strânsă, va da un corp cu o coeziune tot mai mare, un organism din ce în ce mai organizat, mai unitar. Și cred că nu vrei să spui că viața pe pământ evoluează invers dela totul organizat, eterogen la simplu, nediferențiat și omogen? Cred că vrei să recunoști prin analogie că și societatea omenească evoluează dela aceasta nediferențiere, lipsă de coeziune a indivizilor societăților primitive spre o tot mai largă diferențiere a indivizilor sau unităților regionale (a celulelor) pentru a realiza o colaborare tot mai strânsă, mai unitară, mai organică a totului?!

C.: Această analogie e proprie școlii organiciste în sociologie. Țin să-ți amintesc însă, că criticii acestei școli au arătat că societatea omenească nu se poate compara cu organismele vii, nu există nici o analogie între organismul omeneș și societatea omenească, necum să existe vre-o identitate. S'ar putea susține cu probe tot atât de puternice inversul: societatea omenească evoluează dela totul organizat pe temeuri centraliste, centrifugale spre independența organică a unităților regionale. De unde în societatea omenească tocmai la început se poate vorbi de acea compoziție organică unitară a indivizilor (celulelor sociale), de unde tocmai la început a existat legătura indestructibilă a indivizilor cari compuneau societatea primitivă (tribul, clanul), de unde tocmai la început exista avea circulație a energiei între toate celulele sociale (spunea Marx că „cordonul ombilical, care lega pe individ de societate încă n'a fost tăiat), în societatea modernă și în viitor indivizii (celulele sociale) și unitățile regionale vor câștiga o tot mai largă independență organică, o autonomie tot mai perfectă de viață și funcționare. Iată prin urmare cum s'ar putea inversa termenii analogiei de care a abuzat școala organicistă. În cazul acesta povestea cu Menenius agrippa, care a fost trimis de către patricieni să impace pe plebeii atrași pe ruinele sacru refuzând să mai muncească: istoricului cu membrele (gura, dinții, mâinile) cari au refuzat să mai aducă mâncarea la gură, s'o amestece, ea în ultima analiză să se ghideze stomacul veșnic nesăturat rămâne o falsitate și o enormă sofisticărie.

I.: Și totuși indivizii în societatea modernă evoluează spre cea mai strictă diferențiere. Indivizii cari încearcă să trăiască dela sine și prin sine riscă să piară. Fiecare individ se dezvoltă în sensul celei mai stricte specializări, după cum societatea omenească evoluează spre o rotunjire tot mai largă tot mai impunătoare. Au pierit popoarele sub pământ și au îngrăsat scoarța pământului dealungul veacurilor, așa cum clipă de clipă se depun miriadele înfinit de multe și înfinit de mici ale prafului, acoperă cetăți, înghit civilizații și lasă să supraviețuiască doar piramidele și sfinxul. Așa pierie împrețiat de vânt MARELE ANONIM: masele mari, și vor fi însemnate la cotitura drumurilor, doar figurile mari — ca obeliscurile cu însemnări precise

pentru toate generațiile — cu semnă porunceală și degetul arătător în direcția care arată drumurile viitorului. Numai cu sacrificiul orgoliului imens al indivizilor și numai cu respirație roșie a milioanele de anonimi — așa cum recunoștea însuși Rousseau, care plângea pe ruinele lumii patriarhale primitivității — s'au putut inventa aceste meșteșuguri, numai cu sacrificiul a milioane de indivizi și cu gruparea orgoliului societăților omenești s'au putut astupa adâncimile s'au putut face tăierea și perforarea munților, fărâmițarea stâncilor, rezarea râurilor navigabile, canalizarea mlaștinilor, uscarea și cultivarea lacurilor, mările presărate cu vapoare marine, ridicarea în aer a palatelor. Tot astfel cu sacrificarea micilor orgoli regionale, Statul nostru va face să curgă prin vine sângele (impozitele spre centru ca astfel să ridice acolo în inima lui Palatul gigant al culturii populare, care singur va supraviețui și se va impune: cu riscul anemierii membrilor sale celulelor dela periferie) Statul va ști să utilizeze în mod cel mai inteligent energiile ce curg tumultuos din toate părțile spre furnalul care le preface în instituții de cultură și monumente nepieritoare de artă.

C.: Și totuși altul pare a fi tălcul vremilor de azi! De altfel chiar istoria ne arată, că popoarele mici propagă ideile mari (Piy Margall). Filosofia și arta s'au dezvoltat în Statele mici în cetăți. Cine a subjugat marile imperii din Asia? Câte-o cetate mică, câte-o republică mică liberă. Cine a subjugat apoi Grecia mare? Mica Republică romană, Cetatea Romei! Ea a făcut mai mult pentru unitatea lumii decât oricare mare națiune. Era în fruntea unui imperiu mult mai puternic, mai întins decât al lui Alexandru cel mare, al lui Carol, cel Mare, Carol Cvintul sau Bonaparte! Și această forță uriașă, care s'a întins până în India a fost disputată de o altă mică cetate (adunătură de negustori fenicieni), de Cartagina, care strămtorase pe Romani până sub zidurile Romei cât a luptat apoi Roma pentru supunerea lumii? Mai mult de 3 secole pentru supunerea Italiei numai, vre-o 2 secole pentru supunerea Spaniei, vre-o 80 de ani pentru al Greciei... și Nordul nu l-a putut supune niciodată, probabil fiindcă era compus din o puzderie de mici unități! Astăzi Parisul cu instituțiile sale gigantice e sinteza întregului spirit francez, e sinteza Franței. Dacă Parisul ar fi fost distrus în marele războiu Franța n'ar mai fi fost Franța. Câtă vreme Germania este Berlinul, Leipzigul, este Hamburg, Dresda, München și a.

Și-apoi chiar dacă operele mărețe ale istoriei: clădiri, palate, statui, piramide... să clădeau cu sacrificiul a mase întregi de indivizi și dacă chiar democrația anticității nu făcea altceva decât măcina același individ și îl desindividualiza pentru a-l folosi în întregime numai pentru scopurile sale (războaie, cuceriri și monumente de artă), atunci individul societății, moderne și mai ales al societății viitoare, se va mulțumi cu monumente de artă în proporții mai puțin mărețe, va renunța să facă piramidă și zgărie nori, în schimb munca lui va fi artă și arta lui va fi muncă plăcută (o va înțelege), executată în deplină libertate. Ah! libertatea! Voi spuneți că suntem liberi să muncim în întineric, suntem liberi să orbecăim în ignoranță, avem libertatea să trăim în locuințe igrasioase clădite pe pământ și ceva sub pământ numai ca să clădiți voi la centru palate sus în bătaia caldă a soarelui, avem libertatea să trimitem la centru înșețoși de frumos și de cultură, artiști și femeile noastre frumoase... Avem libertatea să... Dar altfel de libertate ne trebuie nouă. Am învățat să știm că libertate nu există în imperiile mari și centraliste: acestea s'au prăbușit tocmai sub forța samvolnicilor creați prin slavia creiată în interior și la periferie: libertatea este invers proporțională cu depărtarea dela centru. Or, noi avem un singur obiectiv, căutăm să ne recăștigăm cel mai mare bun, care suntem pe cale de a-l pierde: suprema libertate. Restul urmează!

OSCAR JIANU

Rolul industriei in revoluționarea agriculturii

— Predici agrariene sau între ipocrizia băciului politic și idealismul înăbușit. —

„Ceeace distinge actualmente situația industrială în Rusia, este independența sa în ceea ce privește problema deșeurilor. Dar ceea ce este într-adevăr paradoxal în situația Rusiei, este că dificultatea pentru producător nu este de a găsi cumpărători ci de a-i evita. Și această independență nu este rezultatul unei producții deficiente”.

(Michael Farbman, Piatletka)

În ultima vreme oamenii noștri politici trec printr-o adevărată „criză planetară. Fiecare fost actual și viitor ministru nu se simte la largul lui și are convingerea fermă că nu se poate impune în respectul contemporanilor dacă nu se joacă cu Europa în numbi. Toate problemele puse de nevoile vieții noastre sociale și de stat sunt internaționale, iar soluțiile la fel! Nișic de zis. Izolarea este astăzi de neconceput, dată fiind interdependența economiilor naționale, dar ceea ce trebuie în prealabil definit este natura gradului de interdependență economică, fără de care riscăm să ne pierdem în soluții generale și fără nici o eficacitate, neglijând nota specifică crizei noastre economice, sociale și politice. Toate soluțiile așa zise internaționale ale crizei românești au fost un mult diversioniste, lipsite de orice conținut concret, iar uneori au fost îndreptate dăunătoare dezvoltării economiei noastre naționale.

„Uitându-ne complet de nevoile noastre concrete, nu ne mai vedem capul de chestia relațiilor franco-germane, de conflictul dintre China și Japonia, de Liga Națiunilor și problema dezarmării și-a arbitrajului obligator și de al chestiilor mari și mici, care deocamdată nu ne privesc decât așa ca oameni general și în mod cu totul îndepărtat. Preocupările internaționale ale popoarelor mici sunt un pic ridicole. Noi însă am devenit un pericol al progresului nostru. Fără să ne obligăm, nici chiar nevoile noastre, făcând avantajul palpabil, ne declarăm mod gratuit și cavaleresc, numai de a ajuta de a salva Europa, Asia și Africa” stat agrarian pentru totdeauna, pentru că așa cer interesele statelor industriale reprezentate de oameni istepti, iar oamenii noștri politici mici de a deveni mari europeni ca de Ionescu și Titulescu de o pildă. Nu se pot lăsa mai prejos de nivelul Europei, așa că se grăbesc să ne convingă pentru admirația occidentului, „zilez fertil” aci în sud-estul european. Preocupările politice ale planetei au devenit așa de acute, încât conștientă desprinsă din ritmul politicii economice mondiale, due la concluzii apodă, mișcându-ne înafară de sfera intereselor noastre și preconizând soluții car contrazic flagrant conștientă specialistului „întru democrație și alte celea. Într-adevăr aproape că lumea constată „cu durere!” că culturile de astăzi se datorează unei confuziuni în ce privește direcția dezvoltării economice a popoarelor, și că această confuzie „lamentabilă” cum ar zice un europeist român, stă în faptul că s'a împins industrializarea prea departe și s'au închisă proces granițele între statele agricole și statele industriale”. Constatare, care a făcut-o și mult iubitul nostru Curtius, care nu face nimic pentru îmbunătățirea situației existente, lasând astăzi grea sarcină popoarelor cu o misiune istorică, cum sunt: Rușii, Sârbi, Bulgarii și Albanezii. primul apel de desnădejde al economiei occidentale, noi Românii am dat: prezent! Și ne-am hotărât să constituim într'un fel de colonie a țării, adică într'un parc de recreație și mașini uzate. În locul unui ream nemilos așa cum reclamă vremea noastră, îmbrățișăm la repezeală ideile, oricât de nebulosă ar fi și cât este mai nebulosă, cu atât creșterea coeficientul aderențelor populare prin dansa. Centrul de gravitate al preocupărilor noastre de astăzi îl constituie criza agrară. Cascada prețuri-

lor produselor agricole și incapacitatea de plată a țaranului și de aci problema datoriei rurale în jurul căreia s'au depănat soluții ca acestea: (mora toriu, reducere de capital și dobânzi prin sau fără conversiune, iertate de datorii, exproprierea capitalului, inflație adică renunțarea la stabilizarea monetară, valorificarea cerealelor bulgărești cu primă românească, prețuri minimale pentru produsele agricole pe piața internă, colectivizarea comerțului etc. Și pentru a avea ciclul complet al soluțiilor perfect economice, presa inteligentă și artistică din București bușește în tarifele vamale, cerind dărâmarea acestor bariere inutile.

Nu s'a mai pomenit o mai cruntă anarhie spirituală ca aceasta și o lipsă de busolă așa de impresionantă. Ultima explicație abracadabrantă a crizei noastre agrare a aruncat tot chinul plugarului român în spinarea protecționismului industrial. Aici e buba și aici trebuie făcută operația. Să reducem și dacă se poate să abolim tarifele vamale, care protejează o industrie parazitată, să deschidem larg granițele produselor industriei streine pentru a putea grăbi procesul de modernizare al orașelor românești, căror rațiune de existență se justifică numai prin faptul că sunt purtătoarele progresului științific și tehnicii industriale. Tabloul eforturilor politice oferit de această înțelegere este mișcător:

Industria parazitată—Agricultura creatoare

Intreprinzător român hrăpăreț

Biet plugar păstrător al ordinii constituite și-al sfinței noastre tradiții

Izbiți în industria protejată cu situație monopolistică

Salvați agricultura etc.

Și lupta aceasta merge până la proclamarea „primatului” plugarului român, care va fi împodobit cu flori de doyleac, simbolul rotund al holdelor mănoase. Toată presa și opinia publică sunt devotate de mitul suferinței agrare, a cărei vină o poartă exclusiv (vorbim de astăzi, căci nu știm ce va fi mâine) protecționismul industrial s'au mai precis regimul vamal de astăzi. De aceeași părere este și domnul Curtius, care se silește să desvolte în statul lui industrial, agricultura țării. Până în 1927, momentul declarării crizei agricole, cearta dintre agricultură și industrie a avut mai mult un caracter politic, s'au făurit mituri de fericiire rurală prin propria forță a plugarilor. Dar ceea ce până în 1927 constituia un simplu joc democratic, după această dată s'a transformat în joc dramatic, căutându-se soluții în împiedicarea procesului de ascensiune industrială a României. De aceia ne-am agățat acum de tariful vamal protecționist, „cauza tuturor relelor”. Cărui fapt se datorește această miopie ne-roadă.

Am spus mai sus: preocupărilor noastre de politica economică mondială, preocupări care ne duc la concluzii ce contrazic constatările noastre. Se constată că ne găsim în plină zodie a autarhiilor economice, că trăim în perioada de inflorire a regimurilor vamale protecționiste, că întregă politica economică mondială se manifestă prin vădite tendințe de apărare și izolare a economiilor naționale, iar noi, buricul pământului, mergem în contra acestui curent, propovăduind liberul schimb sau dacă așa nu se poate tarife vamale derizorii.

Politica economică, nu se ocupa de idealurile permanente ale umanității în genere, ci trebuie să țină cont de împrejurările momentului economic, dând soluții conforme acestor împrejurări. Ce zice industriașii la toată această campanie de fărâmițare a forțelor lor abia înfripate și care sunt argumentele lor, de apărare față de atacurile îndreptate împotriva procesului de industrializare a țării? Iată-le:

1. Se vorbește de interdependența

economică și de desvoltarea anarhică a economiilor naționale și că datorită acestui proces de industrializare silită și generală am ajuns la criza de supraproducție, criză potențată de desvoltarea uriașă a mașinismului și de raționalizarea excesivă a producției. Dar această formulă vagă nu definește raportul de interdependență dintre noi și străinătate și mai ales gradul de dependență al economiei noastre naționale de economia mondială. Iată ce spune în această privință d. Diamant, director general la Industria Sârmei, citând pe Wladimir, Woytinski (Europa in Zahlen), exprimând în cifre exportul produselor noastre agricole, raportat la consumul intern:

„România în 1928

	a produs în mii de tone	a exportat în tone
Orâu	3.145	53
Secară	292	33
Orz	1.511	415
Ovăz	980	17
Porumb	2.756	473
	8.684	991

În baza acestei statistici România a exportat 11.4 la sută din producția sa, iar restul de 88.60 la sută a fost consumat de populația indigenă. Concluzia care se degajează din aceste cifre? S'o tragă agrarienii.

2. Ieftinirea produselor industriale este condiționată de progresul „industriei naționale” sub raport tehnic și economic: utilaj modern, raționalizare, controlul carturilor și chiar controlul capitalului în ceea ce privește venitul lui, și modul lui de distribuție: salarii, amortizări, rezerve și investiții noi.

Fiecare industrie națională înfrântă prin concurența industriei streine care vinde pe prețuri de dumping însemnează urcarea bruscă a prețurilor produselor industriale și ruperea echilibrului de prețuri între produsele agricole și industriale. Aici însă avem o deosebire importantă: prețurile produselor industriale streine nu pot fi influențate, acestea scăpând influenței noastre politice. De altfel diferența între prețurile produselor industriale și ale produselor agricole nu este așa de catastrofică, cum se pare la prima vedere, țaranul neconsumând decât 20 la sută din totalul produselor industriale.

Această diferență de prețuri în defavorul agriculturii, nu este specifică țării noastre și prin urmare nu se datorește tarifelor vamle protecționiste.

3. Industria contribuie la bugetul statului cu 65 la sută, și în perioada de criză agrară acută și de contracție momentară este singură în stare a înviora piața și a întreține sarcinile fiscale. Desigur că nu ne scapă nici faptul unei fiscalități sălbatice, care influențează considerabil prețurile produselor industriale. Numai industriașul plătește prompt impozitele, fără a încasa cu aceeași promptitudine. Statul, înainte de a proceda la politica de ieftinire a vieții, să pornească la drum prin propria sa reformă, printr-o reală reformă fiscală care să ușureze sarcinile contribuabilului.

4. Reducerea tarifului vamal provoacă un dezechilibru bugetar, fără nici o compensație apreciabilă.

5. Industria ne dă imaginea tehnică și organizatorică a producției agricole, cât și mijloacele necesare mecanizării și raționalizării producției țărănești.

Agricultura, fără posibilitatea de plasare a forțelor libere rămase prin mecanizare și raționalizare, nu va fi în stare să facă un pas peste stadiul ei actual, atât din cauza lipsei mijloacelor tehnice, cât și din cauza nasterii somajului agricol.

Pătura țărănească, fără o industrie națională desvoltată, va fi împiedicată în tendințele ei de ascensiune economică, fiind astfel expusă afixierii economice și sociale.

6. Industriașii din România, își dau seama de momentul critic prin care trece agricultura și nu se opun efor-

turilor de asanare a situației țărănești prin mijloace serioase, dictate de normele noii politici economice interne, care trebuie să urmărească desvoltarea armonică a tuturor forțelor de producție. Dovada ne-o oferă preocuparea tuturor economiștilor cu concepții industrialiste și chiar a industriașilor care trăiesc în viața practică industrială. Oferim ca exemplu câteva aprecieri și soluții ale Dlui Diamant, directorul general al Industriei Sârmei.

„Salvarea agriculturii deci nu poate fi distrugerea producției industriale care absoarbe muncitorii deveniți superflui în agricultură și consumă noile excedente din producția agricolă, ci

a) aranjarea creditelor și a problemei dobânzilor,

b) punerea pe noi baze a rendementului pământului.

c) selecționarea cerealelor și raționalizarea agriculturii pentru a putea concura,

d) aplicarea de dumping agricol, deoarece și statele industriale aplică dumping față de noi,

e) începerea lucrărilor publice și de stat.

f) favorizarea industriei ce prelucurează produsele agricole. (Aici nu suntem de acord. Noi susținem favorizarea industriei în general, criteriul favorizării fiind, productivitatea întreprinderii, și utilitatea ei generală). Ce privește ieftinirea producției industriale suntem și noi de părere, că pe cale de raționalizare trebuie a se forța această ieftinire, însă întreprinderile ce stau în fruntea mișcării de raționalizare, trebuie să manifeste o atitudine binvoitoare față de întreprinderile neraționalizate”. (În ziarul Consum din 13 Sept. 1931). În concluzie problema prețurilor produselor industriale și agricole, privește organizarea rațională și după un plan de ansamblu a economiei noastre naționale, organizare care ne apropie dacă vreți, și de idealurile permanente ale umanității, pornind bineînțeles dela grupul din care facem parte. Deocamdată suntem datori să menținem „cordonul de apărare vamală” care nu aparține industriașilor, ci națiunii întregi, privită ca unitate economică și socială.

P. T.

P. S. Premizele unei fecunde raționalizări al cărei scop să fie ieftinirea vieții:

a) Simplificarea legală a aparatului administrativ în întreprinderile industriale începând cu inși incompetenți și ghiftuiți ai consiliilor de administrație. Tehnicizarea completă a întreprinderilor industriale.

b) Controlul capitalului obligativitatea cotei de venit alocată la noi investiții;

c) Organizarea unui credit industrial real, ieftin și cinstit care să scoată industria de sub spoliația bancară.

d) Reforma fiscală, statul politic fiind astăzi o piedică serioasă a progresului economic.

Paralel cu raționalizarea se va pune care facem parte. Deocamdată suntem țurile produselor agricole și al celor industriale.

f) Fiind un stat burghez și având relațiuni cu întreaga lumea capitalistă, să folosim, atât cât se poate creditele acordate de streinătate în capital financiar și în mașini, pentru industrializarea silită a țării. Este singurul scop care mai poate stimula energiile noastre creatoare și care ne va garanta în viitor prosperitatea, independența economică și politică. Și treptat, treptat vom proceda și la reforme mai radicale a căror realizare depinde de două lucruri: suflet și voință de fier.

Primăria Municipiului Cluj.

Nr. 1792—1931.

Publicație.

Pentru scopul curățirii anuale a canalului morii și pentru consolidarea malurilor, apa canalului morii se va lua la 1 Octombrie a. c., orele 18 și se va reintoarce la 11 Octombrie a. c., la orele 21. Cluj, la 9 Septembrie 1931.

Primăria Municipiului Cluj.

ȘTIRI DIVERSE Iertarea datoriilor și reparațiilor de război

Criza engleză. Criza financiară a Mării Britanii poate fi considerată ca un rezumat condensat al crizei generale britanice sau ca un aspect al acesteia. Pentru înțelegere să fixăm componentele:

1. Scăderea prețurilor la cele mai importante materii prime și la mărfurile de export, dintre care unele formau un aproape monopol englez.
2. Constanta salariilor muncitorilor.
3. Creșterea șomajului.
4. Coloniile și chestia socială.
5. Scăderea vertiginosă a exportului.

6. Creșterea datoriei publice, a cărei soluționare constă în simpla și rotunda metodă inflaționistă. Evident, că suspendarea etalonului aur nu poate fi considerată ca o metodă inflaționistă, cel puțin după toate asigurările date de guvernul englez cât și după economia legii pentru suspendarea etalonului aur această operațiune financiară fiind o simplă măsură de apărare a lirei, prin trairărea creanțelor care vor trebui să fie satisfăcute, limitându-se plățile în aur numai în afaceri strict comerciale. Totdeodată însă Snowden, a declarat în susținerea proiectului în camera comunelor, că noua măsură nu va împiedica importul și exportul de aur cu un cuvânt comerțul de aur. Totuși retragerea creditelor streine și panica stărnită de neîncrederea generală ce domnește piața britanică, au reclamat această măsură. Această măsură s'a luat în Norvegia, Suedia și Danemarca. Și probabil că părțile se întinde, marcând încoet starea de prosperitate generală a Europei și mai ales starea ei de spirit. Problema suspendării etalonului aur și găsirea unor noi baze pentru sistemele valutare este una dintre cele mai arzătoare chestii ale prezentului. Deocamdată nu putem spune decât atât: începând cu filozofii și artiștii și terminând cu vulgarii oameni de afaceri, toți plutesc în plin haos financiar și monetar. Desigur că în urma crizei prin care trecem n'o să se stingă soarele.

Liga Națiunilor. S'a întrunit, s'a reorganizat și n'a realizat mare brânză ca de obicei. Ceice împiedică lumea să se războiască astăzi, este teama unei revoluții de proporții planetare.

Biserica Spaniolă. A fost declarată societate privată averile ei au fost confiscate, concordatul cu Roma abolit, și ordinele călugărești desființate.

Spre un acord franco-german. Dnii Briand și Laval au fost primiți în triumf la Berlin, iar într'un cinematograf francez îmi spune un călător, s'a sfâșiat ecranul pe care a apărut figura moșneagului războinic și erou Hindenburg, care pronunța un discurs cu ocazia serbărilor jubiliare de 60 de ani dela întemeierea unității Germaniei. Se speră prin urmare ca după vizita celor doi miniștri, cele două popoare vrăjmașe să ajungă la un acord perfect!

Extremul orient. Până va pătrunde un pic de cultură sufletească și de civilizație adevărată va fi un permanentă revoluție și — neîntrerupte războaie — abia s'a potolit — unul (chino-japonez) și tare ni-i teamă că o să înceapă altul.

Toate personalitățile quasirevoluționare ale partidelor politice umblă cu fofârlică și fac furtună într'un pahar cu apă. Dr. Lupu, Stere etc.

La București are loc congresul interparlamentar. Au venit la noi boerii burgheziei de pretutindeni, ca să discute ce vor avea de făcut în viitor.

In comuna Săpânța jud. Maramureș, un biet văcar a servit 4 luni pe mâncare și 65 de lei. N'am putea să-l considerăm șomer.

Partidul liberal a făcut un proiect de buget. Cifre: 28-29 miliarde. De ce nu 40 de miliarde sau 20 de exemplu. Credeți că s'au întrebunțat criteriile economice la construirea acestui proiect. Cățiva conducători ai partidului liberal, au fost miniștri sau parlamentari și au în sertar câteva bugete trecute. Proiectul pe care-l vor prezenta va fi o copie redusă a celui anterior. Atât. Ne miră faptul că lumea mai crede în virtuțile creatoare ale acestei înjghebări. Numai anumiți entuziaști caraghioși ai presei îi mai tămăie.

Alegerile comunale din Cehoslovacia. Nu se cunosc rezultatele adevărate, din nu știm ce considerații. Ceice se știe precis este că guvernul, (partidul agrarian) a ieșit înfrânt.

Antagonismul dintre Europa industrială și cea agrară

Cultura și civilizația europeană s'a născut și dezvoltat între ziduri de piatră. Spre deosebire de alte lumi — India, China, în cari omul a rămas un fiu al naturii, în Europa, datorită unor cauze complexe, el i-a fost pururi protivnic. Veacuri de-a rândul omul din bazinul mării Mediterane și cel din Mările de Nord s'a muncit să subjuge, să tragă foloase de peste tot, să smulgă din chaos secrete ce păreau mute ca veșnicia, devenind datorită tehnicii, un anteprenor de ras.

Technica a fost deci o trambulină, un prilej de-a netezi prăpăști, de-a condensa progresul în timp. Deaceia departe de-a regreta — asemenea lui Rousseau, epoca de piatră, mai credem în viitor și mai ales în posibilitățile lui de înfăptuire din punct de vedere tehnico-industrial.

Nu toată Europa se găsește în această favorabilă situație. În vreme ce Apusul european progresa printr'un comerț terestru și maritim fără de precedent, care cerea, ca o condiție sine qua non, mari deșeuiri și piețe de desfacere, obligând la fasonare, prelucrare, perfecționare pentru cari industria casnică, apoi cea a breslelor, sau cea de Stat găsi, prin inteligența omului, soluțiile cele mai fericite; în vreme ce magnetismul social al popoarelor din Apus se cristaliza în jurul ideii de „Stat național” sfărâmând distanța dintre cismă și purpură prin triumful acelei democrații dela sfârșitul veacului al 18-lea, care e indirect, tot un produs al tehnicii, — în acest timp Răsăritul european și-a măcinat energiile într'o puzderie de acțiuni inutile, cari l-au împiedecat să țină calea progresului, a adevăratului progres. Și astfel Europa de bună vreme s'a împărțit în: industrială și agricolă. De-o parte progres, de altă parte tradiție, sinonimă cu o subredă dezvoltare economică și politico-socială. *Căci nu trebuie să uităm că, cel puțin astăzi, gradul de cultură și standardul de viață socială al unei națiuni se măsoară după limitele dezvoltării ei industriale. Acolo unde se ridică un nou coș de fabrică, moare o prejudecată, care le rezumă pe toate.* Acest adevăr de tot simplu a rămas pentru mulți un mister de nepătruns. Și astfel Europa agrară, care cuprinde 12 țări situate în sud-estul continentului, a rămas într'o situație de sclavaj economic, care a avut regretate repercursiuni asupra țărilor respective. Europa industrială e un adevărat buric al Pământului. Și totuși suprafața ei nu e decât 2574 milioane Km. față de 6247 milioane cât are Europa agrară. Prosperitatea ei — datorită industriei, — i-a permis să atingă — în ce privește populația, cifra de 231,7 milioane locuitori față de 236 milioane căți are Europa agrară ceea ce-i permite un export anual de 2033,6 milioane dolari tocmai în acea Europă agrară pe care o neglijează când e vorba să-i cumpere propriile ei produse, preferând pe acelea ale Americii de Sud, ale Canadei sau Australiei. Astfel ne găsim pe poteca ce duce la spinoasa chestiune a desechilibrului

Este oare moratoriul Hoover într'adevăr preluđuul unei apropiate ștergeri a tuturor datoriilor și reparațiilor de război? Iată ceea ce se pune de-acum ca o întrebare ce nu va putea fi lipsită multă vreme de un răspuns.

Se știe că Planul Hoover a oprit întâi plata datoriilor Europei către America — cam 50,000.000 livre-sterline, ori aproape 1 milion l. st. pe fiecare săptămână; al doilea, a oprit toate plățile Germaniei către Alianți — cam 80,000.000 l. st., ori 1 milion l. st. pe fiecare patru zile și jumătate al treilea, orice fel de sume mai mici ca cele datorate de Dominioanele și Coloniile Angliei, sau de Statele Europei Răsăritene și cele Baltice. În termeni economici aceasta înseamnă recuperarea pe seama comerțului activ — din care trăesc națiunile — a unei puteri de cumpărare de circa 100 milioane l. st. pe un an. Acesta a fost rezultatul practic imediat pe care l-a avut, nu începe îndolală, dramatica intervenție din Iunie a Președintelui Statelor Unite; rezultat care de fapt covârșește toate celelalte speculațiuni: că moratoriul nu ar fi fructul unor motive tocmai egoiste, că nu este vorba decât de o amănare a răului sau că, sumele în chestiune nici nu sunt așa mari la urma urmelor, în comparație cu bugetele naționale. În adevăr, totalul reparațiilor permanente nu trec în suma rotundă jumătatea din cât Anglia investea într'un an în străinătate pe când îi mergea comerțul, iar datoria Angliei către America, de pildă, nu întrece suma pe care o trimetea ca investiție privată în acea țară.

Răspunsul cel mare nu zace în suma acestor obligațiuni internaționale, ci în natura efectelor pe cari le provoacă în schimbul internațional. Și anume; a răsturnat balanta comercială a acelor țări. De fapt plata reparațiilor germane făcea ca fiecare țară, alta decât Germania să înceapă a concura efectiv pe piața internațională abea după 80,000.000 l. st. în urma ei. Era firesc ca Germania, care exportă până la concurența acelei sume fără să primească absolut nimic în schimb, să iasă zdrobită din această luptă. Neobținând o putere de cumpărare în raport cu exportul său, Germania nu mai putea face față sarcinilor ce i-le impunea importul necesar întreținerii populației.

Acelaș lucru i s'a întâmplat Europei față de America în măsura sumei de 50,000.000 l. st. Numai după ce exportul celei dintâi în cea de a doua acoperea aceea sumă, începea adevăratul comerț dintre ele. Iarăș firesc, ca Europa să se resimțea.

Cum însă Germania și la rândul lor Alianții, nu aveau bani, țineau să plătească „în natură”, or „servicii”. Înșă alianții — cu excepția Franței, care absorbea tot exportul german către ea — nu aveau nevoie de bunuri, cu atât mai puțin avea America de bunurile lor, naturale sau fabricate, simplu fiindcă avea ea în coș prea multe. De aceia creditorii au cerut debitorilor să plătească în aur. De atunci a pornit exodul aurului din Europa spre Washington — unde acum zace leneș mai mult de jumătate a aurului mondial. În adevăr, Germania ca să-și poată onora obligațiile, s'a împrumutat și America, s'a găsit s'o împrumute după război cu sume ce întrec mult quantumul reparațiilor.

economic european, care s'ar putea rezuma în: Tragedia statelor agrare.

... Se pare însă, că poposim pe pragul unei lumi noi. În toate părțile vedem sforțări prin cari națiunile încearcă o autosatisfacere economică. Așa trebuie să interpretăm „bătălia grâului”, pornită de Mussolini în Italia, și aceea anunțată recent lapidar de către Germania. Aceasta înseamnă că Europa industrială vrea să demonstreze, că nu mai are nevoie de Europa agrară.... Foarte bine! Dar un Stat agrar, Rusia, primul a demonstrat contrariul: Europa agrară se poate — va trebui — să se satisfacă singură Și astfel „bătălia industrială”, alias planul quin-

Cercul vicios al plăților în aur a continuat până ce s'a ajuns la o distribuție cu totul inegală și nerațională a aurului între diferite țări. Hinc illae lacrimae. De aci scumpirea aurului în țările cu lipsă de bani, de aci prăbușirea prețurilor, politicizarea relațiilor de schimb internaționale și următor stării de nestabilitate generală — criza de credit care a desorganizat economia capitalistă.

Fi-va moratoriul Hoover suficient să ușureze cât de cât criza economică de azi — în care datoriile interstatale intră doar numai ca un singur factor? Deficitele bugetare — criza din Anglia și Ungaria survenită curând după intrarea în vigoare a moratoriului American — par a dovedi contrariul. Restabilirea măcar în parte a încrederii pe piața financiară, adică factorul pe care se reazimă întreg așezământul capitalist? Mai că nu ne vine să credem, din moment ce și alți mulți factori politici și psihologici, influențează acest factor. Să ne gândim numai la dedesubturile politice financiare franceze care creiază dificultăți, sau, în orice caz, contribuie la înlăturarea celor cari există pentru ca să tragă foloase politice...

Dacă așa e, ce mai rămâne din mulțimea trambițată „binefacere” a Americanilor? Există o seamă de tribuni de amândouă părțile Oceanului cari spun că remediul este iertarea reparațiilor și a datoriilor de război. Aceștia spun că moratoriul Hoover a deschis porțile „revizuirii”, iar de aici aceasta până la... *tabula rasa* nu va mai fi decât un pas. Și aceștia mai spun că iertarea ar fi în interesul chiar al Americii, care stă cu hambarele și uzinele pline de mărfuri fiindcă Europa n'are cu ce cumpăra.

Că aceasta nu intră în capul farmerului din *Middle West*, care ține una și bună „Am dat Europeanului bani peșin, ca să se bată; poftescă să mi-i dea înapoi”. Or, se știe, agricultorul cel de pe Mississippi, ca cel de pe Rhone, or ca cel de pe valea Oltului, nu cunoaște iertarea. Resistența acestora în algeri transformă situația în una politică, astfel partidele americane legate de votul lor, nu pot acționa pe temeuri pur economice. Mai vârtă când e vorba ca, în caz de iertare, guvernul american să vie cu noi impozite care să umple golul ce l'ar produce iertarea în buget. Datoriile lor n'a reușit Baldwin să-și impună punctul de vedere când a fost în America ca să reguleze datoriile Angliei.

Dar chiar dacă s'ar ierta datoriile de război, rămân cele „de pace”, a căror sumă este înzecit mai mare. Iată dar economic este iertarea numai a datoriilor de război în America nu ar fi nici decum o soluție. Ori, din punct de vedere economic cum s'ar putea discrimina unele altele?

Iată de ce credem că — pentru American — problema este mai degrabă una politică și morală. Creditorul American ierta poate, când va găsi el cu cale, când va vedea că nu mai are de a face cu un debitor... *certăreț și bătăuș* și va cere noi credite pentru înarmarea alte asemenea scopuri negative.

Hotărât, iertarea datorilor se impune ca o generozitate, ci ca o necesitate economică și morală. Dar din nefericire e timpul.

Berlin, la 16 Septembrie 1931.

Victor Cor

quenal, a fost pornită. Rezultatele extraordinare la cari au ajuns ne sunt în obște cunoscute. Ele trebuie să fie consemnate pentru tot continentul agrar. Industrializare cu orice preț și complacere economică de sub hegemonia actuală Europei industriale.

E timpul să ne gândim la apărarea interesului european.

Corneliu Alb

REDACTOR RESPONSABIL:
BAZIL GRUIA